

Hovsep Hayreni: SOYKIRIMLA SİLİNEREN BATI-ERMENİSTAN'IN TARİHSEL GERÇEKLIĞİ İNKAR EDİLEMEZ!

Posted on 02/08/2013

Belçika Ermeni Demokratlar Derneği adına katıldığımız Brüksel Konferansı'nda yüz yıl önceki tarihin dersleriyle mazlum halklar arası birlik ve dayanışmayı teşvik eden mesajlar vermiştik [1]. 1915 öncesi Batı Ermenistan-Kuzey Kürdistan bileşkesine atıfta bulunan ve Kürt aydınlarından o tarihsel gerçekliğe saygılı yaklaşım talep eden bir cümlemiz, daha sonra Radikal yazarı Ayşe Hür'ün yaptığı değinme [2] vesilesiyle, hem kendisine hem bize yönelik haksız suçlamalara yol açtı. Konferans tebliğimizi belki de hiç okumamış bazıları, o sözleri “gelecekte Kürtleri kovma yoluyla büyük bir Ermenistan kurma arzusu”na yordular. Ve tam da duyarlılık beklentimizin tersine etik ölçüleri hiçe sayarak tarihsel Batı Ermenistan gerçekliğini inkara devam ettiler. O coğrafyada Kürtlerin “hancı”, Ermenilerin “yolcu” olduğunu söyleyecek kadar alaya aldılar tarihi.

Bu tür eleştiri yapanlardan biri, daha önceki bir yazımda inkarcı yaklaşımlarına değinip geçtiğim, asıl eleştirisini sonraki bölüme bıraktığım Xerzî Xerzan isimli yazar. “Ayşe Hür'ün Cehaleti ve Tarih Çarpıtmaları” başlığı altında ölçsüz suçlamalar yürütmüş [3]. Bu konularda “cehaletini gidermesi” için ona altı ay önce kendi yazdığı bir makaleyi tavsiye ediyor. Xerzi'nin o makalesini ben çoktan okuyup yazılı eleştirisini de hazırlamış, fakat henüz yayınlamamıştım. Şimdi bu yeni yazdıklarına yanıt verdikten sonra onu da ayrı olarak sunacağım.

Bir başka “eleştiri” sahibi Şakir Epözdemir, Ermenistan-Kürdistan ihtilafı üzerine daha berbat fikirler yürütmüş [4]. Bu zat-ı muhterem de Ermenileri kendi anavatanında “işgalci”

gösterip Kürtlerin Alpaslan komutasında Türklerle birlikte “haksız işgallere son verdikleri”nden dem vuruyor. Bir de onun atıfta bulunduğu Ahmet Kahraman’ın “Ayşe Hür Tarihi” başlıklı yazısı var [5]. Ahmet Bey’in yazdıkları gerçi diğerlerinden daha usturupludur, ama o da hakkaniyetten uzak ve tarihsel Batı Ermenistan’a dair dikkat çektiğimiz inkarcılığı örtülü olarak paylaşma durumunda.

Yeni Özgür Politika’nın bir diğer yazarı Yusuf Serhat Faik (Serhat Bucak), hemen konferans sonrası yazdığı “Brüksel İzlenimleri” makalesinde, onca olumlu mesajlarımızı es geçerek şöyle diyordu: “Ermeni katılımcı Hovsep Hayreni’nin sunumunda diaspora Ermenilerinin hiddeti, Öcalan’ın ilk BDP heyeti ile görüşmesinde dile getirdiği bir cümleye yönelik tepkisi vardı.” [6] Serhat Bey anlaya anlaya bir tek bunu anlamış ve Türk mediasından devraldığı allerjik üslupla yalnız böyle bir cümle yansıtmış! Canı sağolsun. Konferansta pekçok Kürt katılımcı yaptığımız sunumu olumlu karşılamış, tebrik etmişti. Eleştiri noktalarını yanlış algılayan ve inceden sitem eden bazıları ise konuştukça daha iyi anlayıp en azından yaklaşımın dostane olduğunu teslim ettiler.

Konferansta çeşitliliğin daha çok bir imaj olarak önemsendiğini hissetmekle beraber farklı görüşlerimizle katkı yapmanın yararlı olduğunu gözlemledik. Ana akım Kürt basınında eleştirel yaklaşımların geriye itilip “sürece destek” beyanlarının öne çıkarılması problemliydi. Bunu da bizimle röportaj yapmış muhabirlerle diyalog içinde gidermeye çalıştık. Sonuçta biraz gecikmeli de olsa görüşlerimiz doğru şekilde yer buldu. Bunun için Fırat Haber Ajansı’ndan Ali Güler’e ve yaptıkları geniş röportajı eksiksiz yayınlayan [7] Yeni Özgür Politika’dan Nihal Bayram ile Rıza Aydoğdu’ya teşekkürü borç biliyoruz.

Burada eleştirisini yapacağım yazıların (Xerzi ve Epözdemir’in) hasmane ruhunu, konferansta hiç değilse bizim görüştüklerimizden kimsede görmedik. Uç noktalardaki bu görüşlerle tartışırken onları paylaşmayan kimselerin üzerlerine alınmamaları gerektiğini özellikle belirtmek isterim.

Ayşe Hür'e ölçsüz suçlama ve istismar edilen hatalar...

Bize yapılan haksız yüklenmeye geçmeden, bu yazıların ilk muhatabı olarak Ayşe Hür'e söylenenlerin ölçsüzlüğüne değinmem gerekir. Xerzi onun son birkaç yıldır "resmi ideoloji karşıtı (...) duruşunu terk" ederek "tüm enerjisini (...) mazlum bir halk olan Kürtlere yönelt"tiğini söylemekte. Dönemin yerli-yabancı gözlemcilerinden yaptığı aktarımlarda geçen sözleri (hangisinin ne kadar haksız olduğu ayrı mesele) sanki de o söylemiş gibi "Kürtlere hakaret edercesine kullandığı tabir ve sıfatlardan dolayı kendisine saygı duymakta zorlanıyoruz" diyor. Son yazısında referans verdiği üç kişiden ikisinin Hristiyan misyoner, birinin de Ermeni Cismani Meclisi oluşunu onun 'kötü niyet'inin kanıtı olarak değerlendiriyor. "Misyonerlerin... Hristiyan olmayan milletlere bakış açıları herkesçe bilinmektedir" diyerek, aslında onlara ilişkin Türk-İslam şovenizminin çizdiği ve bugün bile cinayetlere vesile ettiği subjektif imajı güçlendiren bir vurgu yapıyor. Onların gerisindeki devletlerin politik amaçları ne olursa olsun, pek çok misyonerin kendi inançlarını yaymaya çalışırken hümanist duygularla hareket edip savaş ve barış koşullarında gönüllü insani yardım faaliyeti yürüttüklerini hatırlatmak gerekir. Bu faaliyetleri içinden yapmış oldukları gözlem ve tanıklıklar da o duygudan bağımsız değildir. Ama bakın Xerzi onların tanıklığını neye benzetiyor: "O yıllarda vücuda gelmiş olayları misyonerlerin ağzından anlatmak, tarihin gördüğü en büyük soykırımlardan biri olan Ermeni soykırımını, o soykırımda bizzat rol almış '7 gavur öldürene cennet kapıları ardına kadar açılır' diyen bağnaz ve radikal sözde bir müslüman din adamının ağzından dinlemekle eşdeğer değil midir?". Sanıyorum izan sahibi bir okuyucu için bunda yoruma gerek yok.

Diğer eleştiriciler de Ayşe Hür'ün tarih yazılarını "montajcılık" filan diye karalıyor. Ama acaba hoşlarına gitmeyen bu konulara girmese öyle mi diyecek, yoksa takdir mi edeceklerdi? Önceki yazılarını takdirle karşıladıkları Xerzi'nin "resmi ideoloji karşıtı duruş" sözünden anlaşılıyor. Peki Kürtlerin o resmi ideolojiyle dirsek temaslarını da eleştirince o duruştan ayrılmış mı oluyor Ayşe Hür? Çok değişik konularda kısa kısa ve haftalık periyodlarla yazmanın, derinleşme, özümseme ve doğru analiz bakımından büyük bir

dezavantaj olduğunu belirtmek gerekir. Önemli bir tarihsel kesitin karakteristik yönlerini bir sayfalık bir yazıda özetlemek de ayrı bir zorluktur. Kendisi bu makaleleri, geniş kitleler için kolay okunacak türde ve farkındalık yaratmaya yönelik olarak yazıyor. Toplumsal sorgulayıcılık ve demokratik bilinç geliştirmeye katkıları inkar edilemez. Bu olumlu yönü yanında sakıncalarını dile getirmek farklı, itibarsızlaştırmaya dönük kulplar takmak ve hele de düşmanca niyetler yüklemek farklıdır. Ahmet Kahraman daha sonraki bir yazısında “tepki”nin dozunu arttırarak şu yakışıksız ve ürkütücü sözleri sarfetmiş: “Bugünün son notu, aklen ilgisiz, ilintisiz, mantıken birbirinden uzak olayları ardı ardına monte edip, bundan tarih çıkaran Ayşe Hür’e dair. “Kürtlerin tepesinde bela olmaya bir tek sen eksiktin” dedirten Ayşe Hür’e...”

Ayşe Hanım’ın yazdıklarında hatalar doğal olarak var. Şimdi eleştiri konusu edilen makalesinde benim de katılmadığım şeyler olmuştu ve bunları kendisine belirterek görüşlerimi paylaştım. Yanlış yansıyan noktalardan biri “1894 Sason Olayları” başlığıyla işlenen bölümde geçiyordu. Orada Sasun’dan başlayıp yayılan “toplumlar arası çatışma” tabiri akla genel bir Kürt-Ermeni boğazlaşması getiriyor, sonraki yıllar ve alanlar belirtilmediği için de neyi kastettiği muğlak kalıyordu. Gerçekte Sasun Ermenileri kendi hakları için birkaç yıl yerel ağalara ve merkezi otoriteye karşı direniş gösterdikten sonra 1894’te Türk ordusu ve Kürt aşiret güçlerince katliama uğratılmıştı. Başka alanlarda yaşananlar ise bu lokal olayın bitmesinden bir yıl sonra gündeme gelmiş yaygın pogromlardı. Abdülhamit’in, kabul etmek zorunda kaldığı Ermeni reform tasarısını uygulamamak için Ermeni halkına yaşattığı organize katliam, talan, yakma-yıkma ve din değiştirtme olaylarıydı. Bu saldırıların ağırlıklı bölümü 1895’in son üç ayında, bir kısmı ise 1896 yazı ve güzünde cereyan etmiş, onlarca şehir ve yüzlerce köyü yarı harabeye çevirmişti. Avrupalı gözlemcilerin 100-150 bin, Ermenilerin 300 bin ile ifade ettikleri ölü sayısı bütün bu süreçte bir tür Cihad gibi Ermeni halkına estirilen terör ve pogromların toplam bilançosuydu. Ancak yazısında Ayşe Hür bunlara atıfta bulunmadığı için (gerçi farkedince internet versiyonunda bir küçük ilaveyle eksikliğini gidermeye çalışmış, ama) okuyucunun o rakamı 1894 Sason katliamıyla ilgili sanması, politik yaklaşımla isteyen de istismar etmesi mümkündür.

Nitekim Xerzi bu noktayı yakaladığı gibi, hatalı bir özetleme diye eleştirmek yerine şöyle yüklenmiş: “Sason olaylarında telaffuz ettiği 300 bin ölü ve ona yakın rakamlara ise söyleyecek bir şey bulamıyoruz... Bugün bile toplam nüfusu 10 bini geçmeyen (...) Sason’da nasıl 300 bin kişi ölüyor, o da başka bir muamma...?!” Aslında Xerzi o rakamların Ermeni kırımları tarihinde neyi ifade ettiğini biliyor olmalı. Çünkü önceki bir yazısının kaynakçasında “1894-96 Ermeni Katliamları ve Charmetant Raporu” mevcut. Eğer onu gözden geçirmişse, Ayşe Hür’ün zikrettiği rakamların yalnız Sasun değil, onu da kapsayan iki yıllık bir süreç ve 11 vilayet gibi geniş bir alanla ilgili olduğunu anlamış olması gerekirdi. Gerçekten hiç çağrışım yapmadı mı kafasında, yoksa anladığı halde anlamazlıktan gelerek daha farklı suçlamayı mı tercih etti? Bu da kendisinin izah edebileceği bir muamma.

Ayşe Hür’ün yazısındaki bir başka hatalı değinme, 1896 Van katliamlarına karşılık Taşnaklı fedailerin yaptığı 1897 Xanasor misillemesiyle ilgili. Bu olayı “Ermeni çetecilerinin gece yarısı kör ateşinde sadece kadınlar ve çocuklar öldü, çünkü Şeref Bey ve adamları baskını haber alıp kaçmıştı” diye özetlemesi yanlış. Orada yapılan eylemin kör bir intikam olduğu ve sonuçta katliama katliamla cevap verme anlamına geldiği doğrudur. Fakat sadece kadın ve çocukların öldüğü doğru değil. Taşnaklar tersine saldırıda kadın ve çocuklara dokunulmadığını ileri sürmektedir. Eylemin oluş biçimini değerlendirince bunun fiilen mümkün olmadığını, ölenlerin kadın-erkek, çoluk-çocuk karışık olması gerektiğini anlıyoruz.

Öte yandan bu olayı öncesinden kopuk ve abartılı şekilde konu edenlerin amacına da dikkat çekmek gerekiyor. Bunlardan birisi de Xerzi’nin kendisiydi. Fikirdaşı Cewo’nun Ermenice kaynakları tahrif etme yoluyla uydurduğu akıl mantık çatlatan “40.000 Kürt katledildi” iddiasına dört elle sarılmış, bunu yaparken “Xanasor denilen yer köy müydü, kasaba mı, çadırlardan oluşan bir oba mı, çokçası kaç kişi yaşıyordu?” diye hiç sormamıştı. Şüphe etmek ve sormak aklına mı gelmemişti, yoksa işine mi? Şimdi Sasun konusunda Ayşe Hanım’a referans gösterdiği Mayevsriy’in kitabından bir de Xanasor olayının bilançosuna baksın bakalım, ne görecektir? Sasun direnişini bastırma sırasında katledilen Ermeni sayısını Fransa’nın Diyarbakır konsolosu 7.550 olarak rapor etmiş, Osmanlı heyeti ise 200-250 ölü

göstermiştir. Elbette Osmanlı az gösterecek, çünkü kendi ordu hareketinin sonuçlarıdır. Mayevsriy de resmi açıklamadan hareket ederek öyle küçük bir rakam vermiş. Xerzi bunu güle oynaya kabul ediyor. Ama aynı Mayevsriy 1897 Xanasor olayının bilançosunu da 150 olarak kaydetmiş. Bu da devletin resmi açıklamasına bağlı olmalı. Fakat burada katliam Ermenilerin işi, hedef olan da Hamidiye saflarındaki bir aşiret olduğuna göre devlet bilançoğu olduğundan az göstermez; tersine fazla göstermeye çalışır, değil mi? Şu halde, asıl hayretle karşılanacak şey kendi ortak olduğu 40 binlik Xanasor iddiası iken, neden geriye bakıp bunu sorgulamıyor?

Olayın duyarlılık gerektiren diğer yönüne gelince; Taşnakların o olayı zafer gibi kutlamalarını öğrendiğimiz zaman -ki buna vesile olan Cewo'nun yazısıydı- biz de konuyu irdeleyip vicdani temelde mahkum eden tarihçi Stepan Boğosyan'a hak verdik ve sürdürülen ayıbı kınadık. Gerçi o kutlama marşlarında "Ermeni fedaisi kadın ve çocukları esirger, korkma bacım" gibi sözler geçiyor, ama tasavvur edilen ile gerçeklik bağdaşmadığına göre bunu mazur görmemiz sözkonusu olamaz. Tarihte bu eylemi yapanlar "katliamlara uğratılan Ermeni halkının hesap sormaya kadir olduğu" nun göstergesi olarak savunmuş, "aşiretin erkeklerini yok ettik" diye propaganda etmişler. Zamanla milliyetçi yönü daha sivrilen Taşnak partisinin takipçileri o "zafer" efsanesini hiç sorgulamadan sürdürüp bir geleneğe dönüştürmüşler. Şüphesiz ki bu fanatizmle mücadele görevi demokratik duyarlılık sahibi Ermenilere düşer. Bunun için bizim de Ermenice makale ve çağrı yazılarıyla etki yapmamız gerekiyor. Ama bunun Xerzi tarafından tasavvur edilmiş biçimi hakkaniyetli değil.

Daha önce belirtmiştim; Ermeni fedailerinin Xanasor eylemi, 90-100 yıl sonra PKK grupları tarafından korucu köylerine yapılan bazı kör intikam saldırılarından farklı değildir. Bir defada 30-40 kişinin evler içinde çoluk-çocuk öldürüldüğü olmuştur hatırlanırsa. Bunlar eleştirildiği zaman "Bu savaştır, kurşun adres tanımıyor, kurunun yanında yaş da yanabilir" gibi yanıtlar veriliyordu. Xerzi tarihteki Xanasor olayını karakter olarak bunlarla benzeştirme yerine, soykırım süreçlerinin katil ve talancılarıyla mukayese ediyor. Ayşe Hür'e yönelttiği soru ve yaptığı vurgular şöyle: "Kürtlerin hangisi, kendi içlerinden çıkmış

menfaatperest ve katillerin yaptıkları katliamı milli bayram olarak kutlama utanmazlığını göstermiştir bugüne kadar...?! Tek bir örnek gösteremezsiniz, aksine burada dikkat çeken olgu, Kürtlerin kendi içlerinden çıkmış olan katiamcıları ve servet düşkünlerini haklı olarak dışlamaları ve eleştirmeleri iken, radikal Ermenilerin ise kendi içlerindeki bu tip insanları Ulusal Kahraman olarak nitelendirmeleri ve adlarına marşlar bestelemeleridir.”

Altını çizdiğim kelimelere dikkat. Burada Kürtler içinden gönderme yapılan tipler Ermeni-Süryani kırımlarında sahneye çıkan ve gerçekten de servet düşkünlüğüyle cinayetin en adisini işleyenlerdir. Peki Xanasor’da Ermeni fedailerinin hareket saikleri bu muydu? Onlar en az PKK gerillaları kadar kendi halkının özgürlüğü için savaşan devrimcilerdi. Vanlı Ermenilerin katlinden sorumlu gördükleri aşiret güçlerini sivil halktan izole hedeflemek yerine toplu yerleşim alanında hedeflemekle büyük bir yanlış ve kötülük yapmışlardı. Sonuçta bu da bir katliamdı. Ama hareket saikleri Xerzi’nin gösterdiği gibi değildi. Bu anlamda yukardaki sorusu yanlış olduğu gibi, Kürtlerin katliam yapan kimseyi ulusal kahraman yapmadıkları savı da doğru değil. Örneğin yakın tarihteki ilk toplu katliamları Nasturilere yaşatan Bedirhan Bey genelde nasıl tanımlanıyor? Yada 1908 Dersim hareketi ve sonra da Ermeni soykırım sürecindeki rolü bilinen Hamidiye Alaylarının ünlü komutanlarından Cibranlı Halit Bey?..

Kürtler bu coğrafyada hancı, Ermeniler yolcu muydu?..

“Batı Ermenistan-Kuzey Kürdistan tanımına gelince” diyor Xerzi, “Herkes istediği gibi düşünür (...) Ama gerçek tektir. En azından tarih biliminde bu böyledir”(!). En azından ne demek? Herhalde tarih bilimini matematikle karıştırmış. Ardından şöyle açıklıyor o tek gerçeği: “Kürtler 5.000 yıldan fazla bir süredir Kürdistan coğrafyasında yerleşiktirler. Mitannilerden bu yana, Nairiler, Xaltiler (Urartu), Medler, Med-Pers Konfederasyonları, Partlar vb. birçok organizasyonlarda bazen başat, bazen de arka planda kalarak, ama hepsinde varlıklarını hissettirerek yaşamışlardır. (...) Kürtlerin kadim coğrafyası olan

Mezopotamya ve çevresi, işgalci ve istilacılar için hep cazip olmuştur. Ama hancı-yolcu ilişkisinde hancı olan Kürtler, her zaman kendilerini ve özellikle dil ve kültürlerini korumayı bilmişlerdir. Bu uzun süre zarfında yolcu rolüne sahip olan bu işgalcilerin sadece isimleri ve nesepleri değişmiştir, baki olan sadece Kürt Halkıdır. Bu tüm bilim dünyasınca da böyle kabul edilmektedir.”

Gördünüz mü neymiş? Mezopotamya ve çevresinde (saydığı eski uygarlık isimlerine bakılırsa o çevre kuzeye doğru bütün dağlık bölgeleri de kapsıyor) Kürtler 5 bin yıldan beri yerleşik esas unsur, bütün başkaları gelip geçici işgalci güçlermiş. Asurileri ve Ermenileri de bunlar arasında anlamamız gerekiyor. “Baki olan sadece Kürt halkı” vurgusu bunu ima etmek içindir. Devamında yine “bilimsel çalışan herkesin kabul ettiği gerçek” (!) diyerek şöyle eklemiştir: “Kürtler tarihin hiçbir döneminde hiçbir kavmin toprağını işgal ve istila etmemişlerdir. Her zaman savunma pozisyonunda kalarak, ülkelerini korumaya çalışmışlardır”. Bu söylemi kendi tezleriyle çelişiyor. Mesela yazar Medleri Kürtlerin atalarından saydığına göre, Kuzey-batı İran’da ortaya çıkan Medya’nın bir dizi güçlü devleti yıkarak Hint Denizi’nden Akdeniz’e ve Kızılırmak’a kadar yayılmasını neyle açıklıyor?

Devam edelim okumaya: “Kürtler, ne Trakya’dan, ne Frigya’dan, ne Avrupa’dan, ne Kafkaslar’dan, ne de Orta Asya steplerinden bu ülkeye gelmemişlerdir, buranın en eski ve en kadim halklarından bir tanesidirler”. Trakya-Frigya Ermeniler için vurgulanmış. Bununla anlatılmak istenen “Türkler 1.000 yıl önce gelmişlerse, Ermeniler de 2.500 yıl önce gelmiş, ne fark eder daha eski olmaları, kökleri burdan değil” oluyor. Son cümlesinde, daha önceki altını çizdiğim tanımlarla çelişki de var, ama Kürtler dışında “en eski ve en kadim” olarak kimleri gördüğü yine muamma. Her halükarda Ermenileri bu sınıfa sokmak istemediği belli.

Ermeniler kendi dillerinde kendilerine Hay derler. Bu bakımdan M. Ö. 15-13. yüzyıllar arası Hitit kayıtlarının çokça sözünü ettiği komşu Hayasa krallığı (ki anılan kentleri Yukarı Fırat çevrelerine aittir) Ermeni halkının bölgedeki bilinen en eski öz kaynağı sayılıyor. Armen (Ermeni) isminin kaynağı Herodot’un bazı değinmelerinden hareketle Trakya çıkışlı Frig

boylarından biri diye tahmin edilmekle beraber, bu ismi Urartu devletinin kurucu kralı Aram'la ilişkilendiren görüşler de var. Halen tartışmalı olan konuda Ermenilerin Urartu yıkılırken bu bölgeye geldikleri görüşüne karşı, başından beri Urartu'nun konfederatif yapısı içinde Ermenilerin etkin olduğu görüşü güç kazanıyor. Buna göre daha önceki Hayasa'nın mirası Urartu'ya intikal etmiş, göçle gelenler ise Yukarı Fırat ve Dicle kaynaklarında Hayasa ve Nairili kavimlerle kaynaşarak Ermeni halkının oluşumuna eklemlenmişlerdir. Urartu'nun yıkılışı ardından ortaya çıkan ilk Ermeni krallıklarının Medz Hayk (Büyük Ermenistan), Pokır Hayk (Küçük Ermenistan) gibi isimlerle kurulmuş olması bu görüşün lehine bir olgudur. Hayasa ismindeki -sa, -asa tamlaması Hititçede peşine eklendiği kavim ve tanrı isimleriyle bağıntılı yurt belirtir. Bunun bir çok örneği var. En önemlisi de Hititlerin başşehri Hattusa'nın kendi kimlikleri olan Hatti ve -sa'dan oluşmasıdır. Hayk ismindeki "k" de Ermenicede aynıdır. Eski dilde hem çoğul eki, hem yurt belirten bir tamlama. Daha sonra İrani etkiyle -stan benimsenmiş ve modern Ermenicede Hayk'ın da yerini Hayastan almıştır. Uzun sözün kısası, Hayasa'dan Hayk'a, Hayk'tan Hayastan'a uzanan yerleşik Ermeni tarihi yazılı kayıtlarla 3.500 yıl eder. Öncesi meçhul, ama kadim yerleşik ve otokton bir ana damara sahip olduğunu söylemek için bu kadarı yeterli.

Xerzi'nin Kürt tarihine gelince, o kadar çok eski uygarlığı Kürtlere mal eden yazar, bilinen kimliğiyle Kürt halkının ne zaman ve nerelerde belirginlik kazandığına değinmiyor. Bunun bilimsellikten bir ilgisi yok. Halkların tarih sahnesine çıkmaları bir evrim işidir. O evrim içinde pek çok eski kavimlerin rolü vardır. Diller ve etnik kimlikler, bir taraftan ana grupların ayrışması, bir taraftan da çeşitli kavimlerin birleşmesi ve etkileşmesiyle oluşmuştur. Bu anlamda Ermeni halkını oluşturan en önemli kaynaklardan pro-Ermeniler diye söz etmek gibi, Kürt halkını oluşturan en önemlileri için de pro-Kürtler demek mümkündür. Ama buna eski dönemlerin akla gelen bütün kavim ve uygarlıklarını katıp karıştırmak itibar edilecek bir şey değil. Mukayese etmek gerekirse, Nairi ve Urartu konfederasyonları içinde pro-Ermeni unsurların pro-Kürt unsurlardan daha önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Buna rağmen o uygarlıkları Ermeni diye tanımlamak da doğru olmaz. Mezopotamya'da varlık göstermiş kimisi daha eski ve daha geniş alana dağılan bir

dizi uygarlığı Kürt saymak ise ondan da subjektif ve zorlama olur.

Bugünkü dört parçalı Kürdistan haritasının tarihte aynı genişlikle, hele de 5.000 yıl gerilere uzanan bir karşılığı yoktur. Hatta 500 yıl önce bile demografik-etnolojik gerçeklik öyle değildir. 16. yüzyıl doğu sancaklarına dair Osmanlı tahrir defterleri çoğu yerde Hristiyanların yarıdan fazla nüfus oranına sahip olduğunu gösterir, ki bunun çok büyük bölümü de Ermenilerdir. Kürt halkının çekirdeği olarak Kardaka/Karduhi/Karduk isimlerini alırsak, hatta kökleri onlara dayanabilir diye eski Guti'leri de hesaba katarsak, bu halkın esas oluşum alanı Zagros dağları çevresidir. Med İmparatorluğu birçok İrani kavmin birliğinden oluşmuştur. İçinde Kürtlerin, yada o zamanki Kardukların önemli bir etkinliği olabilir, ama bu devletin uzun sürmeyen ömründe yayıldığı alanları genelde Kürt yurdu saymak mümkün değil. Sonraki yüzyıllarda Ermenice haritaların Gortuk yada Gorcayk diye gösterdiği bölge (Zap Suyu ile Dicle arası) ve Zagros çevreleri, yani bugünkü Türkiye-Irak-İran sınırlarının kesiştiği hatlar yine Kürtlerin esas yoğunluk alanları olmalıdır. Araplar ile Türklerin istila dönemleri arasında kurulabilen Kürt beylikleri yine buralarda, Musul'da ve Amid-Meyafarkin bölgesinde ortaya çıkmıştır. En erken 12. yüzyılda Selçuklu hükümdarları tarafından kullanıldığı görülen Kürdistan ismi de zaten bu çevreleri ifade eder. [8]

Daha yukarıları M.Ö. 6. yüzyıldan beri komşu halkların yazılı kayıtlarıyla Ermenistan olarak bilinir. (Perslerde Armina, Yunanlılarda Armenia vb...) O tarihten itibaren Ermenilerin bazen bağımsız, bazen yarı bağımlı siyasi birliklere sahip oldukları alan aşağı yukarı eski Urartu sınırları ile örtüşür. En eskilerinden başlayarak coğrafyacılara da bu dağlık alana Ermeni Platosu demiştir. Kısa bir dönem II. Dikran'ın yayılmacı savaşları ile geniş imparatorluk hüviyetine ulaşması hariç, kendi doğal sınırları içinde küçülüp büyüyen, bir yerde sönüp bir yerde canlanan krallık ve prenslikleri görülür. Pers ile Selefki, Part ile Roma, Sasani ile Bizans arasında çoğu zaman el değiştiren ve parçalı da olsa, her hükmedenin kendi dilinde Ermenistan'a karşılık gelen isimlerle andığı bir ülkedir. Arap istilasını altında yine yaşayabilen prenslikleri olmuş, Türk istilacıları en son ayakta olan Pakraduni krallığını yıkmıştır. Selçuklular, Akkoyunlu ve Karakoyunlu Türkmenler, Osmanlılar da sırasıyla hakim oldukları

bu alanı Ermenistan olarak anmış, bazıları kendine Şah-ı Armen sıfatını bile vermiştir.

Ermenilerin kendi öz tarih kaynakları ise, özgün alfabelerini yaratmalarından beri (son 1600 yıl boyu) yazılmış sayısız klasikleriyle, her döneme, her yüzyıla ve Ermenistan'ın her bölgesine daha ayrıntılı tanıklık eder. Kürtlerin kendi tarihleri üzerine oldukça geç yazdıkları Şerefname dışında bir klasik eserlerinin olmayışı modern zamanda yazılanların öz kaynaklara dayanması açısından önemli bir fark ve dezavantajdır. Sözlü tarih malesef yazılısı gibi olmuyor. Şimdi yazılmaya çalışılan Kürt tarih tezleri antik dönem ve orta çağla ilgili öz birikimden oldukça yoksun. Öyle olunca gerideki tarihte kendi köklerini keşfetme imkanı daha zayıf kalıyor ve milliyetçi tarih yazımı en uzak geçmişe kadar o coğrafyada olup biten herşeyi, kurulup yıkılan bütün uygarlıkları kendine maletmenin açgözlü uğraşısıyla daha uyduruk şekilleniyor. Bunun diğer yönü de, aynı coğrafyada rakip gördüğü ulusun tarihini inkar etmedeki fütursuzluk oluyor. Ama hiç değilse Kürtlerin klasiği Şerefname'ye bakılırsa Ermenistan gerçekliği şimdiki gibi inkar edilme durumunda değil.

Şerefname'de Osmanlı-Kürt ittifakının yapılış koşulları ve gelişmeler aktarılırken şöyle deniyor: "Dostlarının üstüne titreyen ve düşmanlarını yerle bir eden bu hükümdar, Kürdistan Emirlerinin talebine uyarak, Acemistan (İran) topraklarına egemen olmak amacıyla Ermenistan ve Azerbaycan üzerine yürüyüşe geçti..." Bu pasajı aktaran Sait Çetinoğlu, bir parantez açarak "Ermenistan'a yürüme sözüne okuyucunun dikkatini çekmek isterim" diyor ve "Osmanlı'nın egemenliğinde Kürtlerin Ermenistan'ı fethettiğini söyleyebiliriz" diye ekliyor [9]. Bunu da Ayşe Hür'le tartışmasında onu "Sait Çetinoğlu'nu bile okumuyor ve bilmediği konularda en yetkin isimlerden bile faydalanmıyor" diye suçlayan Xerzi'nin dikkatine sunmak gerekir.

Şüphesiz bir etnisitenin ismiyle anılan ülkeler yalnız onun yurdu değildir. Tarihte hiç bir ülke nüfus olarak homojen, hiç bir halk da soy olarak katışıksız olmamıştır. Ermenistan içlerinde Medler, Persler, Partlar döneminden İrani gruplar ve tabii ki Kürtlerin ataları da bulunmuştur. Nasıl ki Asuri-Süryani, Gürcü-Kartveli, Yunan-Pontus, Tsani, Yahudi ve eski

Hitit halkları eksik olmamışsa... Bütün bu renklerin Ermeni kültürü içinde eriyenleri de olmuştur. Ama Kürtlerin Ermenistan içlerine nüfuz etmeleri esasta Arap ve Türk istilalarına paralel ve onlarla din ortaklığının imkan verdiği bir gelişmedir. Yine de Doğu Torosların kuzeyinde çoğalmaları daha geç, Osmanlı devletine savaş hizmeti karşılığı elde ettikleri beylik alanları sayesinde mümkün olur. Doğal göçlerle gelen ve boş alanlara yerleşenler de olmuştur. Hepsine işgalci diyemeyiz. Gelip yerleşmenin zorbalık ve gasp yoluyla olduğu veya başlangıçta öyle değilken zamanla güç toplayarak yerli halkı kovmaya dönüştüğü ölçüde işgalci karakter taşıdığını söyleyebiliriz. Tarihsel Ermenistan'ın Kürdistan'la içiçe geçmesi böyle tedrici bir yayılma ve demografik değişimin ürünüdür. Nihayet soykırımla Ermeni halkının yok olması Batı Ermenistanı tamamen Kürdistan'a dönüştürünce, artık o uzun tarihsel gerçekliği inkar etmenin yolu da ardına kadar açılır.

İşte bizim konferansta bir küçük paragrafla değindiğimiz istismar olayı bununla ilgilidir. Bu açık kapının gamsızca kullanılmasıdır. Xerzi de bu kapıdan girdiği gibi, "biz hancı siz yolcu" şarkısıyla dalgasını geçiriyor. Sormak lazım, oralarda hancılık taslamak için gösterebileceği kaç tane tarihi eser, Kürt damgasını taşıyan kaç önemli uygarlık kalıntısı var? Camilerin, köprülerin, hanların mimarları, Kürt beylerine ait konakların ustaları kimlerdi? Oralarda daha düne kadar gösterilebilen asırlık ceviz ağaçları, dutluk ve üzüm bağları bile Ermeni işiydi. Bakın Türklerle ortak fetihler ve sağlanan avantajlar bir yana, Ermenilerin yok edilmişinden önceki son 50 yıl zarfında yapılan gasplar bile kendi başına çok şey anlatır. Başta Kürt ağaları olmak üzere Müslüman zorbalardan Vilayet-i Sitte kapsamında Ermenilerden gaspedilen toprak ve mülklerin miktarı 26.185 tarla, 2.591 ev, 1.066 değişik yapı, 1.190 bağ-bahçe, 2.007 çayır, 460 mera sayılıyor ve bunların toplam genişliği 1.030.000 hektar ölçülüyordu [10]. Soykırım sonrası paylaşılan ganimetler bu hesabın içinde değil ve zaten onların haddi hesabı da yok!..

Ermeniler kendi vatanında işgalci, 1071’de gelen Türkler ise kurtarıcıymış!

Yukardaki noktayla bağlantılı olarak bir de Şakir Epözdemir’in yakınmasına değinelim. “Neden Kayserililere pastırmayı, Maraşlılara dondurmayı, Afyonlulara kaymaklı şekeri öğrettiniz de biz Kürtlere bir şeyler öğretmediniz?” diyor. Muhakkak Kürtlerin de öğrendikleri şeyler olmuştur. Hiç değilse göçebe aşiretler çiftle çubukla tanışmıştır. Başka alanlara gelince, bir yazısında Tarık Ziya Ekinci, Ermenilerin ziraatteki yerini inkar ederek onları neredeyse sadece zanaat ve ticaretle uğraşır gösterdikten sonra şöyle demişti: “Kürtler Ermenilerin yaptıkları mesleklerle ilgilenmeyi kendilerine yediremiyor, bunu aşağılık bir uğraş sayıyorlardı”. Şakir Bey buradan bir sonuç çıkartabilir mesela. Zanaat ve sanat gibi insanı insan yapan uğraşları “aşağılık” nitelemek, kedinin erişemediği ciğere mundar demesi gibidir [11]

Şakir Epözdemir bir soruyla başlamış ve yine o soruyla bitirene kadar tarihin canına okumuş. İddiasına göre Ermeniler “hile ve desise (entrika) ile sahiplendikleri Kürdistan topraklarını” 1020’de Bizans’la trampa etmişler. Kastettiği Vaspuragan toprakları (Van gölünün doğu çevresi) Urartu’dan veya hemen sonrasında beri kesintisiz orada yaşayan Ermenilerin ve son dönem etkin olan Ardzruni naxararlığının (beylik, prenslik) elindeydi. Türklerle Bizans arasında durumunu güvensiz bulan Vaspuragan kralı Senekerim Bizans’la anlaşarak önemli bir nüfusla Sepasdia (Sivas) bölgesine yerleşir. Yazarın iddiasının aksine bu alan boşaltmanın daha sonra Kürtler tarafından doldurulmaya hizmet ettiğini söylemek mümkün. Van çevresindeki Ermenilerin orayı uzak tarihte Kürtlerden ve hele de Kürdistan’dan aldıklarını söyleyebilecek hiç bir veri yoktur.

Bu noktada “işgalci Ermeniler” diye kastettiği, herhalde ki Urartu’nun ardından Medler’in hakimiyet döneminde ortaya çıkan Yervantuni (Orontes) isimli ilk özerk Ermeni yönetimidir. Medler önceleri Kuzey-batı İran’da oluşmuş bir güç iken eski Asur ve Urartu’yu yıkarak bu topraklar üzerinde yaklaşık 100 yıl sürecek bir hakimiyet kurmuşlardır. Medler içinde

Kürtlerin ataları etkin bir unsur olabilir, nasıl ki Urartu içinde Ermenilerin ataları olmuşsa. Fakat eski Urartu topraklarını Kürtlere ait göstermek hiç mümkün değil. Bu açmazı gidermek için yazar Urartu'yu da Kürt uygarlığı sayıyor. Ermeniler içinse şöyle bir tablo çiziyor: “Trakya tarafından göç edip Kürt Haldi/Halti/khalti devletinin ve Med İmparatorluğunun himayesine girdikten bir müddet sonra Mekadonlar ve Romalılar bölgeye hâkim olunca hemen akrabalıklarını öne sürüp sarmaş dolaş olmaya başladılar ve daha önce Kürtler onları himaye mi etmiş, onlara devlet mi kurdurmuş, onlara Rewan Düzlüğünü tahsis ve hibe mi etmiş, onlarla dindaş, dost ve komşu mu olmuş, hiçbir şey akıllarının ucundan geçmedi.”

Yazarın Kürt Haldi dediği Urartu devletidir. Buna göre Kürt Medler, Kürt Urartu'yu yıkmış oluyor. Eskisi ve yenisiyle bütün o bölgeleri Kürdistan saymanın uyduruk tarihi böyle yazılıyor. Ermeniler ise bütünüyle Trakya'dan gelip Kürtlerin himayesi sayesinde buralara yerleşebilmiş, fakat daha sonra Batı'dan gelen istilacılarla işbirliği yaparak Kürtlere sırt dönmüş nankör bir millet oluyor!.. Rewan (Yerevan) düzlüğünü de Kürtler hibe etmişmiş! Hatta başka bir yerde daha da ileri giderek “Ermenilerin zaten Kürtlerin kendi rızalarıyla onlara verdiği Yerivan yada Rewan'dan başka toprakları yoktu ki” diyor. Tabii, Yezzinga'nın Xarper't'in, Muş'un düzlüğünü de Kürtler vermiş olmalı!.. Urartu döneminin Erebuni şehrini de Kürtler kurmuş olmalı! Şakir Bey Yerevan'ın “belirme, görünme” anlamında Ermenice bir sözcük olduğunu bilir mi? Nahçıvan'ın aslının Ermenice Naxiçevan olup Nuh tufanına atıfla “ilk inilen yer, ilk konaklama” anlamına vaftiz edildiğini de bilmez. Ama yazısının sonunda eski yer isimlerinin çok değişik alternatifleri olduğuna değinerek, “Bir yerin, bir merkezin otantik ve tek ismi yok mu? Hayır, Kürdistan'da yok. Araplar geldi değiştirdi, Ermeniler geldi değiştirdi, Türkler geldi değiştirdi” diyor. Bunu söylerken örnek olarak andığı “Serékanîyé, Kanyaxezalan, Rasulayn, Ceylanpınar” çeşitlemesi. Orada Ermeni ismi yok, ama nerelerde varsa onların da eski Kürt toprağı olduğunu ima ediyor. Sevan Nişanyan'ın “Adını Unutan Ülke/Türkiye'de Adı Değiştirilen Yerler Sözlüğü”nde değişik dillerden eski yer isimlerinin dağılımını gösteren haritalar var. Orada Ermenice isimlerin daha çok doğu illerinde, Kürtçe isimlerin daha çok güney-doğuda yoğunluk arzettiği görülür. Ermenice

isimlerin büyük çoğunluğu o yerleşimleri ilk kuranların verdikleri isimlerdir. İki halkın yaşam alanlarının kesiştiği ve Kürtlerin nispeten geç yerleştikleri hatlar için tersine, bazı Kürtçe isimlerin daha eski Ermenice isimleri dönüştürme yoluyla ortaya çıktıklarını da söyleyebiliriz. Bunun pek çok örneği var.

Yervantuni Ermeni özerk krallığının eski Urartu alanında Medlerle anlaşmalı şekilde kurulmuş olması yukardaki bir yığın illüzyona dayanak yapılmış. Bu süreçte istilacı olan Medlerdi. Onlar başka ele geçirdikleri yerler gibi Urartu alanında da geniş toprakların kontrolünü sağlayabilmek için yerel valiler atamaya ihtiyaç duymuşlardı. Tarihteki bütün hızlı büyüyen imparatorlukların ortak özelliğidir bu. Onlardan sonra gelenler de (Persler, Romalılar ve başkaları) aynı alanda yine Ermeni hanedanlık evlerine dayandılar. Dışardan hakim olanların (Partlar gibi) kendi soylarından atadıkları kralları da oldu, ama bunlar dahi bölgede baskın olan Ermeni kültürüne adapte oldular, xınamilik bağlarıyla Ermenileştiler. Şakir Bey M.Ö. 333'te Romalılar tarafından işgal edilen bölgeyi yine Kürdistan sayıyor. Ondaki 70 yıl önce Anabasis'i yazan Ksenofon'un Karduk'tan yukarı dağlık bölgeleri Ermenistan olarak andığını yine umursamıyor. Daha sonrası için ise şöyle yazmış:

İslamiyet Erzurum ve Karsa Miladi 640'ta dayandıktan sonra, Kürtler ilk olarak doğru bir karar alıp Müslüman olunca talih yüzlerine güldü. Çünkü Ermeni yöneticilerin Mezopotamya, Kürdistan, Kafkasya, Anadolu ve Kilikya toprakları üzerindeki bütün kabadayılıkları ve çalımları Romalıların, Bizanslıların ve özellikle Hıristiyanlık dininin sayesindeydi. Eğer Kürtler tez davranıp Hıristiyanlığı kabul etse ve Bizanslılarla sıkı bir ilişkiye Ermenilerden önce girebilselerdi, meydan Ermenilere kalmayabilirdi.(...) İslam Orduları 640 yılında Kürdistan'ı baştanbaşa işgal etti. Bu koca toprakları kimlerden aldı? İşgalcilerden aldı. Daha önce 972 yıldır bu topraklar Roma, Bizans, Ermeni, Gürcü ve Hıristiyan dinine mensup "keysfillelerin" işgalindeydi.(...) Kürtler kendi topraklarına sahip çıkmaya başladılar ve Alpaslan o dönemde İslam Halifesi tarafından komutan olarak seçildi. Hıristiyanlara karşı İslam kuvvetlerini başta Merwani Kürt devleti olmak üzere diğer Kürdistan Statüleri tarafından da desteklendi ve Romalıların Milattan önce 333 te işgal

ettiği Kürdistan toprağının geri kalan kısmı da 1404 yıl işgalden sonra kurtulmuş oldu.(...) İki de bir Kürtler: ‘Türklere Anadolu Kapılarını açtık’ demelerine karşın, biz İslam olarak kuvvetlerimizi birleştirerek Malazgirt’te 1404 yıldır devam eden haksız işgallere son verdik derim.” (abç)

Bravo! Hele son sözleri Türk Tarih Kurumu’ndan madalya almayı bile hak eder. Baksanıza, İslamın kılıcının değdiği her yeri anasının ak sütü gibi helal sayıyor. Roma ve Bizans’a Ermeni ve Gürcü gibi yerli halkları da katarak hepsini ortak işgalci gösteriyor. Orta Asya’dan akınlarla gelmiş Türkleri ise kurtarıcı!.. Anlaşılan, nerede ve kim olursa olsun, Hristiyanlık=İşgalcilik, İslam=Kurtarıcılık formülüyle bakıyor tarihe. Bu kadar saçmalığın neresine laf yetiştirelim?

Herşeyden önce, Roma ve Bizans’ın işgal ettikleri yerler daha çok Ermenistan’dı. Kürtler o dönem Hristiyan olsaydı bile Doğu Toroslar’ın kuzeyinde önemli bir varlıkları olmadığı için Ermeni naxararlarından daha tercihli bir dayanak olmaları mümkün olmazdı. Ermeniler Roma’dan sonra değil, kendi krallıkları ile daha önce Hristiyan olmuşlardı. Halk olarak Ermenilerden de önce Hristiyanlığı benimseyen Süryaniler vardı, ama onlar da Kürtler gibi daha güneyde buldukları için yukarı bölgelerde yerel otorite olamadılar. Bizans döneminde Hristiyanlık Ermenilere de çok avantaj sağlamadı, 6. yüzyılda Justinianos’un düzenlemeleri Ermenistan’ın kendi naxararlarıyla özerk yönetim imkanlarını budadı. Bu uygulama 1300 yıl sonra II. Mahmut’un merkezileşme hareketiyle Kürt beyliklerinin budanmasına benzerdi. Osmanlı’nın Bizans mirasından çok şeyleri devralmış bir imparatorluk geleneği olduğunu düşünürsek, II Mahmut’un merkezileşme ve Tanzimat uygulamasının bir Justinianos taklidi olduğunu da söyleyebiliriz. Fakat iki otonomi sürecini karşılaştırmak gerekirse, Bizans dönemi Ermeni prensleri daha önceden de Ermeni nüfusun yoğun olduğu bölgelerde varlık göstermişken, Osmanlı dönemi Kürt beyleri Şii İran’a karşı savaşta etkin rol oynamaları sonucu yalnız daha güneydeki Kürt bölgelerinde değil, kuzeye doğru ağırlıkla halen Ermeni olan bölgelerde de yerel otorite oldular. Mesela Pahahovid yöresini ele geçiren Cimşit Bey “Palu fatihi” ünvanıyla orada otonom hükümet sahibi oldu

[12]. Bu süreç Kürt nüfusun kuzeye yayılmasını, Ermeni nüfusun göçlerle dağılmasını ve Batı Ermenistan'ın tedrici şekilde Kuzey Kürdistan'la içiçe geçmesini sağladı. Osmanlı'nın son dönemi o bölgeler net sınırlarla ayrıştırılamayacak kadar iki vatanın bileşimine dönüşmüştü. Ancak soykırım Ermeni halkının kökünü kurutunca bütün o bölgeler demografik olarak dört başı mamur Kürdistan oldu.

Yukardaki sözlerin diğer acınacak tarafı, işgalci imparatorluklarla dinsel temelde ittifak ve yerel imtiyazlar sağlamayı bir yandan (başkası için) ayıplarken, bir yandan (kendi milleti için) kıskançlıkla savunmasıdır. Roma-Bizans zamanında Ermenilerin başka halklara “kabadaylık ve çalım”larından sözediyor. Bunu ne tür tarihsel verilere dayandırdığı belli değil. Osmanlı döneminde Kürt beylerinin Hristiyan komşularını yıldırان zorbalıklarına ise hiç değinmiyor. Oysa bunun yığınla somut görüngüsü ve ayrıntılı belgeleri var. Ermeni köylüsü onların elinde zar ağlıyor, çareyi göç etmekte buluyordu. Ama hayır, Şakir Epözdemir'in tarihi bambaşka. Tıpkı “eşsiz Türk-Osmanlı hoşgörüsü” gibi, aynı İslam kültürüyle yoğrulmuş Kürt yöneticileri de Ermenilere “unutulmaz bir cennet” yaşatmış. Bakın ne diyor?

“Şimdi Radikal Ermenilere soralım 1020 de mi Ermenilerin ekonomik durumları iyiydi veya 1820 de mi? Eğer 1820 de yani 800 yıl sonra Kürdistanlı Ermeniler daha müreffeh ve daha huzurlularsa biliniz ki Kürdistan yönetimlerinin sayesinde bu zenginliğe ve refaha kavuşmuşlardır. Kürdistanlı Ermenilerin bunca vatan hasretini çekmelerinin nedeni de, Kürdistan'da kendi vatanlarındaymış gibi bu 800 yıl boyunca askerlik yapmadan ve hiçbir kargaşayla karşılaşmadan huzur içinde ticaret, sanat ve ziraat sektöründe çalışarak, inanç ve eğitim haklarını kullanarak insan gibi yaşamalarındandır.” (abç)

Evet, bunlar ciddi ciddi yazılmış. Fakat tam tersi gerçekliği anlatmaya yarayan bir tür mizah olarak da okunabilir. 800 yıl boyu hiç kargaşa bile görmeden, tam huzurlu, “gel keyfim gel” bir yaşam!.. Düşünün ki, Türk-Tatar-Moğol akınları bile etkilememiş, Celali kargaşalıklar, Yeniçeri zulümleri, savaşlar, kıtlıklar bile hanelerine uğramamış. Çünkü Kürt beylerinin

azizler gibi koruyucu kanatları altındalarmış. Üstelik orası kendi vatanları olmadığı halde, bir gün olsun sığıntı hissi yaşatmayan alicenap beyleri sayesinde neredeyse “kendi vatanları gibi” ısınmış da, ezelden beri Kürdistan olan o yerleri Ermenistan zannetmeye bile başlamışlar. İşte Kürdistan’a Ermenistan denmesinin ol hikayesi bu imiş!.. Dünyada bunun kadar eğlenceli bir tarih ne duyulmuş, ne okunmuş olmalı.

İlgisiz “emeller” yüklemek değil, söyleneni anlamaya çalışmak gerekir

Son olarak dikkat çekmek istediğim, her iki yazarın bu tartışmayı yürütürken, zerre kadar bizim meramımızı anlamamış görünerek, kendilerince bir takım “emeller” yüklemeleri ve yazılarının son sözlerini üst perdeden “uyarı”larla bağlamalarıdır. Biz, eğer dürüst olunacaksa, tarihten bahsedilirken o toprakların bütünüyle Kürdistan değil, bir tarafıyla Ermenistan ve son dönem için daha çok ikisinin bileşkesi bir ortak vatan olduğu kabul edilmeli demiştik. Buna karşılık Şakir Bey’in efelenmesi şöyle: “Ermenilerin Dernek Başkanı da buraya Kürdistan demeyin diyor... Görmüyor musunuz? Kardeş kardeşi birkaç balya ot için öldürüyor. Sen bu halkı buradan çıkarıp adına Ermenistan koyacaksın. Bu kıyamette olmaz beyim!..” Ve son söz olarak da söylediği şu: “Biz hala kapkaranlıkta iken başta Ermeniler olmak üzere bütün dünyanın bu mazlum halktan yana olması gerekirken, eski yanlış ve gerçekten hem hayali ve hem de tehlikeli senaryoların sinyallerini almamız çok kötü bir talihsizliktir.”

Daha önce yazısını irdelediğimiz Xerzi daha da sert gürlemiş: “Yumuşak koltuklarda, fildişi kulelerde, Avrupalarda yaşayarak, Ermenistan’daki açlığa ve sefalete gözlerini kapayarak, Kürdistan’daki acılara sırtını dönerek, yüzyıllık macera dolu hayallere saplanmış şekilde yaşayarak, ne Kürtlere, ne de Ermenilere bir katkınız olabilir. Bu mazlum halkların üzerinden ellerinizi ve emellerinizi çekiniz. Binlerce yıllık Anadolu ve Mezopotamya coğrafyası tüm otokton halkların ortak vatanıdır ve bu her ne kadar inkar etseniz de

böyledir!" (abç)

Bakın hele, kim neyi inkar ediyormuş? Yukardan beri hancı-yolcu tekerlemesiyle Ermenilerin o topraklarda yerli ve otokton OLMADIKLARINI anlatmaya çalışan, 5000 yıldır bütün o bölgeleri komple Kürdistan sayan yazar, son cümlesinde savurduğu tehdite makul bir görünüm vermek için "ortak vatan" vurgusu yapıyor. Hatta başka halkların da otoktonluğunu kabul ediyormuş gibi... Öyle ise sorun nedir? Bizim savunduğumuz o değil mi zaten? Kıyamet kopartılan çağrımız, Osmanlının son döneminde içiçe geçmiş olan Batı Ermenistan-Kuzey Kürdistan gerçekliğine saygılı olunması, tarihten söz ederken buna uygun tanımlar yapılmasıdır. Siz buna saygılıysanız o zaman neye çatıyorsunuz? Yukardaki sözlerin her cümlesi birbirinden vicdansız ve salt kindarlıkla söylenmiş şeyler. Kim fildişi kulelerde yaşıyormuş? Sefalet ve acılara göz kapadığımızı nerden çıkarttınız Xerzi Bey? Siz bizi ne sanıyorsunuz? Başka yazdıklarımızı da mı okumadınız? Biz yalnız Ermeni soykırımının değil, Dersim'in de, Zilan'ın da, Maraş'ın, Sivas'ın ve Roboski'nin de davacısıyız. Türk haberlerini izlerken adaletsizliğin, pervasızlığın her türüne karşı öfkeleniyor, Kürtlerin haklarını tanımamaya dönük siyaset manevraları karşısında Kürt politikacılarının köpürmediği kadar köpürüyoruz. Biraz da sizlerin inkarcılığı kızdırıyor bizi. Ve işte bu yüzden tartışıyoruz. Kürt halkıyla bir sorunumuz yok, haklı mücadelesiyle dayanışma içindeyiz. Kimseyi yerinden yurdundan sürmek aklımızdan geçecek şey değil. Kimsenin üzerinde elimiz ve emelimiz de yok. En az sizin kadar özgürce konuşma, acımızı dillendirme ve silinmek istenen tarihimizi savunma hakkına sahibiz. Buna karşı kabadayılığın ne anlamı var, ne de etkisi olabilir.

Hovsep Hayreni

02 / 08 / 2013

[1] <http://www.gelawej.net/index.php/dosyalar/166-hukuk/11093-2013-06-30-22-43-11.html>

[2] Ayşe Hür, Hele Kurulsun Ermenistan, Kürtlerden Tek Kişi Kalmaz, 14 Temmuz 2013,

Radikal

[3]

<http://www.mezopotamya.gen.tr/drok-tarih/ayse-hurun-cehaleti-ve-tarih-carpitmalari-h1905.html>

[4]

<http://www.kovarabir.com/sakir-epozdemir-ermeni-demokratlar-dernegi-baskani-hovsep-hayreni-ve-ayse-hur/> (Not: Yazarın benim için kullandığı dernek başkanı sıfatı doğru değil-HH)

[5] <http://www.yeniozgurpolitika.org/index.php?rupel=nivis&id=4205>

[6] <http://www.yeniozgurpolitika.org/index.php?rupel=nivis&id=4129>

[7] Soykırım hala devam ediyor;

<http://www.yeniozgurpolitika.eu/index.php?rupel=nuce&id=22630>

[8] Vahan Bayburtyan, "Kırderı, Haygagan Hartsı yev Hay-Kırdagan Haraperutyunnerı Badmutyan Luysi Nerko" (Tarihin Işığında Kürtler, Ermeni Sorunu ve Ermeni-Kürt İlişkileri), Yerevan, 2008, s. 7

[9] Sait Çetinoğlu, Emir Bedirhan'ın Cizre-Bothan Direnişini Doğru Okumak -1-2

[10] Hamo K. Vartanyan, "Arevmıdahayeri Azadakrutyan Hartsı yev Hay Hasaragagan-Kağakagan Hosanknerı XIX Tari Verçin Karortum" (19. Yüzyıl Son Çeyreğinde Batı Ermenilerinin Kurtuluş Sorunu ve Ermeni Sosyal-Siyasal Akımları), Yerevan, 1967, s. 99

[11] Bütünü için bakınız: Toros Sarian, Tarık Ziya Ekinci'nin "Tarihsel Sosyolojik İnceleme'sinde Ermeni İmajı, 4 Ekim 2011, HYPERLINK

[“http://www.gelawej.net/index.php/joomla/joomla-overview/yazarlar-arsivi.html”](http://www.gelawej.net/index.php/joomla/joomla-overview/yazarlar-arsivi.html)

[12] Feyzullah Demirtaş, Mirdasi Hükümdarları, Palu-Egil Hükümetleri ve Çermik Beyliği ile Hakkari Hükümdarları, İstanbul 2007, s.42-43